

Revisit

נונה אורבך, 2019

התבוננות קיצית על השנה שהייתה למורות, גננות ומטפלות באמנות
והסקת מסקנות לקראת השנה הקרובה

הדפיסי את המסמך הזה וקפלי אותו לתוך תיק שלך.
התייחסי אליו בתור לרופא שיניים, על חוף הים כשהילדים בונים בחול,
או עם קפה של הבוקר לפני שכולם קמים.
זה דף עבודה מצטבר שיהפוך את השנה הקרובה ליותר קלה ומשמעותית.

החלל הרואה, ג'יימס טורל 1922. מוזיאון ישראל ירושלים

"סטודיו טוב דיו", הוצאת רסלינג, 2019 יוכל לשמש מצע תיאורטי והרחבה לדפי עבודה אלה.

שאלות כלליות להתבוננות ותיעוד

- מה עבד טוב במיוחד השנה בסטודיו שלי? איך זה קרה? מה בארגון, בהנחיות, בהרכב הקבוצות, בהצעות של נושא ורעיונות, בהתארגנות סביב פינות העבודה. מה תרם לזה? פרטי לעצמך כי אם תביני, תוכלי לשחזר.
- מה העסיק במיוחד את הילדים? דו ממד / תלת ממד, חומר מסוים, יחסים חברתיים, משהו אחר?
- מה לא עבד? הכיני רשימה מפורטת של אכזבות! מייני אותן לסוגים – יש משותף?
- האם מה שנראה לך טוב השנה חופף גם את מה שאמרו הילדים במשוב האחרון? האם ההשוואה הזו מאירה עוד משהו?

עיקרון פדגוגי: מעשה הילדים כמצפן

- מה שעבד והפעיל את הילדים השנה הוא רמז עבה לכיוון שכדאי להצטרף אליו; מאחורי סקרנות ופעלתנות בחומר, נוכחת האנרגיה שאותה אנו מחפשים ואיתה אנו רוצים לעבוד. אל האנרגיה הזו של הילדים נצטרף גם עם גופי הידע שלנו. החיבור בין העניין שלהם לגופי הידע שלנו יעשיר אותם ואותנו כפדגוגים מתווכים, ממציאים ויוצרים.
- איזה חומר, נושא, תוכן, פעילות היו מבוקשים במיוחד בשנה שחלפה?
 - איזו פינת עבודה הייתה פופולארית?
 - איזו פינה נזנחה? מה ההשערות שלך לגבי זה?
 - האם הייתה ניידות של הילדים בין פינות העבודה, חומרים, חבריים?
 - שעמום: אם היו ילדים משועממים, מה זה אומר לך? מה לא ראית?

עיקרון פדגוגי: קומפוטנטיות וביטוי אישי

- מי מהילדים עבר התפתחות משמעותית השנה?
- האם התעשר מאגר הביטוי האישי? לאילו כיוונים? האם זה ידע טכני, חברתי, קוגניטיבי, יכולות רגשיות, שפת האמנות?

עיקרון פדגוגי: יחסים חברתיים

- אנו יצורים חברתיים. לצד פיתוח כתב יד אישי, חשוב מאד להעצים את המיומנויות החברתיות של הילדים ואת היכולות ליהנות ממגוון. "ואהבת לרעך כמוך" זו יכולת חשובה ביותר לחיי ילדינו גם בעתיד. שיתופי הפעולה ויצירתיות הם שני האלמנטים המרכזיים שיקבעו את עתידם לפני כל ידע ספציפי.
- מי מהם עברו תהליכים חברתיים משמעותיים?
 - האם היו שיתופי פעולה, נדיבות, התחלקות, סיוע לאחר, רצון ויכולת לעבוד בקבוצה, יכולות שכנוע והקשבה לזולת בעבודה קבוצתית, מנהיגות חיובית?
 - כיצד התחלקו הקבוצות לאורך השנה? האם אלה היו קבוצות קבועות או שהייתה גם גמישות ומעברים?
 - האם יש מתחים חוזרים? מה קורה שם?
 - האם הילדים יזמו בעצמם עזרה טכנית האחד לשני? האם הם מנדבים עצות מילולית, עידוד בכל דרך, התייחסות לעשייה של הזולת באופן עצמאי ולא מכוון שלך? האם הם יזמו עבודה קבוצתית? האם היו שיתופי פעולה מכל סוג?

עיקרון פדגוגי: חברתיות ואחריות ביחס לסטודיו המשותף

אחריות על המרחב והציוד זה גם פן של יחסים חברתיים: אני לא לבד בעולם, אני חלק מקהילה. האם האחריות הזו היא רק שלך?

- האם הילדים הביאו ביוזמתם חומרי מחזור, או תרומה פיזית או לימודית אחרת לסטודיו?
- האם ארגון המרחב בסוף שיעור כרוך בלחץ ודרישה שלך?
- האם רק ילדים מסוימים מנקים?
- האם יש מערכת תורנים?
- האם יש כבר ילדים עצמאים ואחראים שמנקים בטבעיות את פינת העבודה שלהם? מטאטאים או אוספים מהרצפה בקלות גם מה שלא שלהם?
- [הסכם קבוצתי של 5 דקות אחרונות שמוקדשות לניקוי כדי לשמור על כמה שיותר זמן ליצירה מזרז תהליך כזה]

עיקרון פדגוגי: דמוקרטיה

מורה לאמנות יכולה להיות קטליזטור של בית ספר לקראת מגוון ופולרליזם חברתי. מורה לאמנות היא מעין מורה לאזרחות המתרגלת עם הילדים דמוקרטיה: הסטודיו הוא מרחב ליחיד לצמוח במקביל לאחריות ומשמעות כחלק הקבוצה.

תהליך כזה ייתרם וייתמך באמצעות ההנהלה והצוות:

- האם בצוות כבר יש הבנה מהי עבודת סטודיו?
- האם הם כבר מבינים את הכוח והחשיבות של תהליך והעמקה לעומת תוצר?
- האם הם כבר עבדו אצלך בסטודיו? האם הם כבר ניהלו איתך ישיבת צוות שנפתחה בחומרים?

מתוך התמונה המתקבלת ייווצרו השינויים שתתכנני

כמובן שיהיה צורך לבדוק בתחילת השנה לאן נושבת הרוח, אבל תהליך החשיבה וההעמקה שלך מכין אותך באופן מיטבי להתאמת מרחב הסטודיו להיותו טוב דיו.

דוגמאות לשאלות ולפעולות שעשויות להתפתח בעקבות החשיבה הזו:

- האם יש צורך ביותר אינטימיות בסטודיו, האם יש אפשרות ליצור עוד פינה לעבודה אישית מעבר למה שכבר קיים?
- אם יש עניין בגואש, האם ניתן להקצות עוד מקומות לקיר גואש או לחילופין לפתוח שולחן גואש לעבודה בישיבה?
- האם מבחינת הרגלי עבודה ואחריות אצל הילדים, האם ניתן ליצור קיר גואש גם במבואה?
- אולי יש צורך להגדיל שולחן קבוצתי? להקטין?
- אולי יש צורך בהרחבה בחומר מסוים?
- אולי יש צורך לתווך לצוות יותר מה את עושה בעצם?
- האם הצוות כבר מבין מהן 100 השפות של הילד?
- האם תוכלי לתכנן משהו לימי ההיערכות? [מעטפות פותחות לדוגמה]

ולמטפלות: גם אתן יוצאות לחופשה לפחות באוגוסט

כמה שאלות עבורכן:

תהליך כזה ייתרם וייתמך באמצעות ההנהלה והצוות:

- אם חומר מסוים הופיע בטיפולים אחדים, שווה לבדוק גם בהדרכה מה זה אומר. אולי זה מקרי ואולי זה מקושר אלי.
- האם רוב המטופלים שלי בוחרים, למשל, רק חומרים קוויים, האם זה מעיד משהו עלי?
[למטפלות במוזיקה, פתאום כולם מתופפים או יש עניין רב בחלילים דווקא? זו אותה שאלה] האם זה מרמז למשל, שהשנה הייתי רחוקה, חוששת, מהרטובים? מהתלת מימד? האם זה אומר משהו על ההגשה שלהם במרחב בחדר? הזמינות שלהם? הנראות? מה זה אומר לי?
- יתכן שאחרי שאבין אשנה משהו בארגון החלל ואצפה בהמשך בתגובה ואלמד ממנה משהו.
- אם יש לי מטופל שאוהב חומר שמרתיע אותי, כדאי לנסות להיפגש עם החומר קצת, ולהבין דרכו את המטופל והטווחים או הפערים.

חופשה נעימה ועבודה פורייה על הדפים,

נונה אורבך

* "סטודיו טוב דיו", הצאת רסלינג, 2019 יוכל לשמש מצע תיאורטי והרחבה לדפי עבודה אלה.